

VOLEYBOL BO'YICHA MUTAXASSIS - MURABBIYGA QO'YILADIGAN
TALABLAR

Xudaybergenova Elmira Umaraliyevna

*Tashkent Amaliy Fanlar Universiteti Pedagogika fakulteti Maktabgacha ta'lim kafedrasida
katta o'qituvchisi.*

Po'latova Shahnoza Ikrom qizi

*O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Farg'ona filiali Ta'lim sifatini
nazorat qilish bo'limi bosh mutaxassisi.*

Nasriyeva Dilafruz Sadriddinovna

Parkent tumani ixtisoslashtirilgan maktab jismoniy tarbiya o'qituvchisi.

Annotatsiya: Mazkur maqolamiz murabbiylar-o'qituvchilarni kasb mahorati, pedagogik faoliyati, uning samaradorligi, qobiliyatlari, insoniy fazilatlarini, o'quvchilarning tarbiyalash jarayonlaridagi muvaffaqiyatlari, shogirdlariga berib borayotgan fazilatlarini, ularni amaliyotda qo'llay olishlari, murabbiy o'zi shogirdlariga eng katta namuna bo'la olsagina kerakli natijaga erisha olishi, murabbiy har sohada komil inson bo'lishi juda ham muhimligi haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: murabbiy, mahorat, qobiliyat, layoqatlilik, Psixoanalitik, Psixoterapevtik, amaliyot, jismoniy sifatlar, konstruktiv, prognozlash, malaka, ko'nikma.

Аннотация: наша статья посвящена профессиональному мастерству, педагогической деятельности тренеров-преподавателей, их эффективности, способностям, человеческим качествам, успехам в воспитательных процессах, качествам, которые они передают своим ученикам, умению применять их на практике, достижению желаемого результата только в том случае, если тренер сам является примером для подражания своим ученикам, тренер должен быть совершенным человеком во всех сферах. гораздо важнее было высказано предположение о том, что ...

Ключевые слова: тренер, умение, способность, компетентность, психоаналитический, психотерапевтический, практика, физические качества, конструктивный, прогноз, компетентность, умение.

Annotation: this article reflects on the professional skills of coaches-teachers, pedagogical activity, its effectiveness, abilities, human qualities, successes in educational processes, the qualities that they give to their students, the ability to apply them in practice, the ability of the coach to achieve the desired result if he is the greatest example of his students, it is very important that the coach

Keywords: coach, skill, ability, competence, psychoanalysis, psychotherapeutic, practice, physical qualities, constructive, forecasting, qualification, skill.

Jamoani yuqori sport natijalariga erishishida o'qituvchi va tarbiyachi sifatida murabbiy shaxsining ahamiyati yuqoridir. Murabbiyning kasb mahorati va uning shaxsiy sifatлари zamonaviy sportda muvaffaqiyatga erishishning muhim shartidir. Murabbiylik ishi

samaradorligi, kasbiy majburiyatlarini muvaffaqiyatli bajarilishi murabbiyning ko'plab tayanch va o'ziga xos qobiliyatlari (layoqatlari)ning rivojlanish darajasi bilan belgilanadi.

Voleybol bo'yicha murabbiyning barcha qobiliyat va sifatlarini kasbiy va shaxsiy sifatlarga bo'lish mumkin. Unisi ham, bunisi ham katta ahamiyatga ega bo'lib, uning mahoratlilik darajasini belgilaydi. Murabbiyning eng ahamiyatli kasbiy qobiliyatlari va shaxsiy sifatlari deganda quyidagilarni ko'rsatish mumkin.

Layoqatlilik - murabbiyning mahoratini tashkil etuvchi layoqatlar to'plamidir. Layoqatlilik samarali murabbiylik ishi uchun zarur bo'lgan barcha bilimlar majmuasini asosli va chuqur egallashni nazarda tutadi.

Layoqatlilik deganda, voleybol nazariyasi va uslubiyatlarini chuqur tushunish, anatomiya, fiziologiya, sport tibbiyoti, psixologiya, pedagogika bo'yicha bilimlarni, o'yin texnikasi va taktikasini atroflicha bilish, jamoani boshqarish san'atini egallash, ayrim o'yinchilar va butun jamoaning psixologik muammolarini samarali hal etish kabilar tushuniladi. O'quv rejasidagi fanlar bo'yicha bilimlar majmuasidan ish jarayonida foydalana olish malakasini shakllantirish mahoratli

mutaxassisning muhim layoqatini tashkil etadi. Murabbiy sportning nozik tomon-larini qanchalik ko'p bilsa, u mahoratli murabbiy sifatida shuncha ko'p muvaffa-qiyatga erishadi. Layoqatlilik oliy o'quv yurtidagi o'quv kursining barcha predmet-laridagi bilimlar bilangina cheklanmaydi. Mahoratli darajada faoliyat yurita olish qobiliyati yetakchi o'ringa chiqadi. Layoqatli bo'lish - bu ishni bilgan holda, o'yinchilar mahoratini oshirish va jamoani musobaqalarga tayyorlash, har bir o'yinchining kasbiy va shaxsiy o'sish muammolari masalalarini amalda hal eta bilishdir.

Tanlangan mutaxassislik bo'yicha oliy ta'limni amaldagi Davlat ta'lim standartlari oliy o'quv yurti bitiruvchilarining ko'plab umummadaniy va kasbiy layoqatlarga ega bo'lishlarini nazarda tutadi. Ular nafaqat o'qish jarayonida, balki bitiruvchilarning ko'p yillar davomidagi amaliy ishlari jarayonida ham shakllanadi.

O'ynay olish - bu bir jarayon, o'yinga o'rgata olish esa mutlaqo boshqa jarayon. Ushbu qobiliyatni egallash kerak, u o'yin mahorati bilan mushtarak emas. Oliy toifali sportchilar ham sport ixtisosligi bo'yicha oliy o'quv yurtini va sport karyerasini tugallab ham ishlab ketolmaydi.

Amaliyotda esa, shunday holatlar ham uchraydiki, ba'zida boshqa sport to'pi bilan shug'ullangan murabbiylar ham voleybolda turli darajada salmoqli muvaffaqiyatlarga erishishgan. Boy shaxsiy o'yin tajribasiga ega bo'lmaganligi sababli, qolip va aqidalardan xoli bo'lgan bunday murabbiylar o'yinchilarni va jamoani tayyorlashda eng yaxshi yo'llarni izlashga intiladilar. Bu holat, ya'ni ular voleybol nazariyasi va uslubiyati asoslarini "eng boshidan" boshlaganliklari amalda ijobiy omil sifatida xizmat qiladi. Murabbiyning samarali faoliyat izlash, voqelikni

qat'iy tahlil qilish, tayyorgarlik usullarini jiddiy tekshirish va yakunida o'ziga ustozlar tanlash qobiliyati mahoratni oshiradi.

Murabbiy layoqatliligining tarkibiy qismi uning keng ma'lumotlilik bo'lib, birgina kasbiy malaka va bilimlar muvaffaqiyatli ishlash uchun yetarli emas. Murabbiylar ham, ularning tarbiyalanuvchilari ham jamiyatning to'laqonli a'zolari hisoblanadilar, ularning oldiga muayyan talablar qo'yiladi. Shuning uchun, murabbiyga keng ma'lumotlilik, hayotning turli sohalari:

madaniyat, fan, san'at, oilaviy munosabatlar va boshqalar bo'yicha bilimlar juda zarur hisoblanadi.

Murabbiyning tarbiyachilik qobiliyati uning kasbiy mahoratining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, busiz murabbiyning butun mehnati samarasizdir. Bu esa murabbiydan o'quvchilarni tarbiyalashda layoqatli bo'lishni taqozo etadi. O'yinchilarni tarbiyalash, birinchi navbatda, ularning xulq-atvori va atrof-muhit, insonparvarlik munosabatini belgilovchi axloqiy sifatlar majmuasi shakllanishini talab etadi. Ularning tarbiyali xatti-harakatlari axloqiy qonun me'yorlariga mos kelishi juda ham muhimdir.

Voleyboldan tashqari, ularni keng ma'noda hayotga tayyorlash, ongli ravishda maqsadga muvofiq va axloqiy faoliyatga o'rgatishni talab etadi. Agar yosh o'yinchilarni tor mutaxassislikka yo'naltirib, faqat voleybol o'ynashga o'rgatilsa, ularning har tomonlama rivojlanishiga kuch sarflanmasa, unda har qanday natija vaqtinchalik bo'lib qoladi. Bunday illatli ta'lim va tarbiyaning salbiy oqibatlari tez orada barcha sport muvaffaqiyatlarini yo'qqa chiqarib qo'yadi. Ijtimoiy jihatdan

o'zining tengdoshlaridan sezilarli darajada orqada qolayotgan, shakllanmagan shaxsning nobarqaror mavqeyi, sport mahorati o'sishini muammoli qilib o'yinchilarning o'z-o'zini rivojlantirishini cheklaydi. Tarbiyadagi kamchiliklar vaqti kelib mashqlar va musobaqalarda o'yinchilarning tezkor sport mahorati sekinlashuviga, uning to'xtab qolishiga olib keladi.

Murabbiy tomonidan axloqiy qonunning buzilishi o'yinchilar shaxsini o'zgartiradi. Ularning sport mahorati samarali shakllanishi salbiy tomonga o'zgaradi. Bu esa turli yo'nalishlarda namoyon bo'lishi mumkin: jamoada psixologik muhitning yomonlashuvi, o'yinchilarning mashqlarga bo'lgan munosabatining o'zgarishi, "yulduzlik" kasalligi paydo bo'lishida jonbozlik va o'ziga nisbatan mas'uliyatning pasayishi, keyinchalik esa mahorat va talantni izdan chiqishi kabilar yuz beradi. Samarali sport takomillashuvida tarbiya jarayonida esa aksincha o'yinchilarda shakllangan shaxsiy sifatlar, egallangan hayotiy o'yinlar,

nafaqat jamoada, balki jamiyatda ham samarali faoliyat yuritishda katta yordam beradi.

Murabbiyning didaktik qobiliyati. Muvaffaqiyatli ishlash uchun murabbiyni chuqur kasbiy bilimga ega bo'lishi yetarli emas. Murabbiy o'yinchilarni voleybolga o'rgatish bo'yicha amaliy malakaga ega bo'lishi muhim hisoblanadi. Nafaqat o'yin texnikasi va taktika usullari, nazariy savodxonlik, balki, musobaqalarda jamoa g'alabaga erishishi uchun tayyorgarlikni asosiy omillari majmuasini o'rgatishi zarur. Jumladan, o'yinchilarning ishga munosabati, o'yinga moslasha olishi, psixologik barqarorlik va g'alabaga bo'lgan irodani namoyon etish, mardlik, qat'iylik, mehnat-sevarlik, qiyinchiliklarni bartaraf etish qobiliyati, xatolarni to'g'rilash va boshqalar.

Voleybol o'yiniga o'rgata olish qobiliyati o'qitishning samarali va texnologik uslublarini egallash hamda voleybolchilarni har tomonlama tayyorlashni taqozo etadi. Bu o'yinchilar mahorati o'sishini ta'minlasada, murabbiyning muhim, ammo yagona qobiliyati qatoriga kirmaydi. U yoki bu ko'rinishda murabbiyning boshqa ko'pgina qobiliyatlariga tayanadi, ularni qisman o'ziga singdiradi.

O'qitishda qobiliyatga egalik bolalar murabbiylari uchun alohida ahamiyat kasb etadi. Yosh o'yinchilar o'rganishning ushbu bosqichida voleybolga ilk qadamlarni qo'yishadi, ularning mahorat cho'qqisiga yetaklovchi yo'llari ancha uzoqdir. Yosh o'yinchilarni mashqlarga o'rgatish ko'p vaqt va ko'p kuch talab etadi, shuning uchun bu bosqich juda

muhim hisoblanadi. Aynan u oxir-oqibatda BO'SM o'quvchilari kelajakda haqiqiy mahoratli o'yinchilar bo'la olishi mumkinligini aniqlab beradi.

Murabbiy mahoratini quyidagi qobiliyatlar: konstruktiv (yaratuvchilik) va prognozlash (mo'ljallash, bashorat qilish) tashkil etadi.

Murabbiyning yaratuvchanlik qobiliyati unga mavjud materialdan takomillashgan o'yinchini yaratish asosida uning mahoratini rivojlantirishda eng samarali uslublarni tushunish va tanlash imkonini beradi. Shuningdek, tanlangan uslublarni amaliyotda qo'llay bilish ham kerak.

Yaratuvchanlik jarayoni bir necha yillarni egallaydi, shu sababli murabbiyning ehtimoli kelajagidan kelib chiqqan holda, har bir o'yinchi va butun jamoaning tayyorgarlik tizimini rivojlantirish qobiliyati alohida ahamiyat kasb etadi. O'yinchilar va jamoa istiqbolini aniqlashda murabbiyning muhim qobiliyati – prognozlash (oldindan ko'ra bilish) juda katta ahamiyatga ega.

Oldindan ko'ra bilish qobiliyati murabbiyga o'yinchilarning istiqboli, vaqt o'tishi bilan ularning sonini aniqlash imkonini beradi. U saralash jarayonida iqtidorlilarni topa olish, yosh o'yinchini qobiliyatiga qarab tarbiyalash, vaqt davomida uning kuchli va kuchsiz tomonlarini aniqlash imkonini beradi. O'yinchilar istiqbolini ko'ra bilish mahoratni takomillashtirishning eng samarali yo'llarini tanlashda juda katta ahamiyat kasb etib kelmoqda.

Voleybol murabbiylarining yangi kelgan bolalarda o'sish istiqbollarini aniqlash qobiliyati: Vaqt o'tgani sayin u yoki bu o'yinchining kelajagi qanday bo'lishini bilish muhimdir.

Murabbiy o'yinchilar tayyorlashning butun mexanizmini baholash, rejalash-tirish, reja va dasturlarni belgilangan vaqt davomida amalga oshirish, shuningdek, joriy mashq jarayonini aniq va samarali to'g'rilab borishi kabilardan iborat jadvallar ko'rinishida tasavvur eta olishi lozim.

Murabbiyning yaratuvchilik va oldindan ko'ra bilish qobiliyatlari o'yinchilar tayyorlashning har bir bosqichida zarur, ular qanchalik yuqori bo'lsa, ish shunchalik sifatli bajariladi, natijalar shunchalik ahamiyatli bo'ladi. Murabbiyda muhokama etilayotgan qobiliyatlarning yetishmasligi uning mahoratidagi katta yo'qotish bo'ladi. Ayrim hollarda tasodiflarga tayanishga ham to'g'ri keladi. Ba'zan amalda foydalanilayotgan takomillashtirish yo'llarining maqbulligi bilan tasodifan mos kelishi yaxshi natija ko'rsatishi mumkin.

Murabbiyning gnostik (bilish) qobiliyati. "Nimaki rivojlanmasa, u yo'qoladi", degan ibratli iboraning haqqoniyligini hayot ko'rsatadi. Har qanday mutaxassisning rivojlanishida, birinchi navbatda, bilish yordam beradi. Bilmaydigan va izlanmaydigan murabbiy asta-sekin obro'sizlanib boradi. Bilish va izlanish - bu maxsus va badiiy adabiyotni o'qish degani emas. Qobiliyatli murabbiyga hayotning o'zi ko'p narsalar o'rgatishi mumkin. Biroq tajriba ham, ko'pincha, hech narsaga o'rgatmaydi, u kasbiy o'sish uchun yetarli emas, adabiyotlarni o'qishning o'zi ham kamlik qiladi. Idealdagi murabbiy tadqiqotchi bo'lishi lozim.

Murabbiyga uning tarbiyalanuvchilari ko'p narsalarni o'rgatishlari mumkin. Buning uchun faqat o'rganish qobiliyatiga ega bo'lish lozim. Oliy o'quv yurtidan keyingi barcha hayot universitetlarida foydali hisoblanadigan kuzatuvchanlik, e'tiborlilik, "emotsional xatoliklarni" hisobga olgan holda oqilona tahlil, ishni yaxshi bajarish usullarini izlash kabi yaxshi sifatlarni egallash zarur. Faqat shundagina murabbiyning kasbiy mahoratini muntazam o'stirish va faoliyatida yuqori natijalarga erishilishni ta'minlash mumkin.

Psixologik-terapevtik qobiliyati murabbiy kasbiy mahoratining juda muhim qismidir. Bunda murabbiyning jamoada psixolog funksiyasini bajarish qobiliyati nazarda tutiladi. Hayotda har bir ishlovchi murabbiy pedagog darajasida bo'lgani kabi psixolog ham bo'lishi zarur. Psixologiya asoslarini bilmasdan, tarbiyalanuvchilar shaxsi va jamoaning psixologik xususiyatlarini aniqlamasdan, bilimlardan foydalanmasdan turib samarali o'qitish va tarbiyalashning imkoni yo'q, ularni bilmagan holda natijalarni yuqori darajada ko'rsatish qiyin bo'ladi. Murabbiyning kasbiy mahoratidagi ushbu qobiliyatlar psixolog shtati bo'lmagan ish sharoitlarida muhim ahamiyat kasb etadi. Uning amalga oshirilishi murabbiyning turli vazifalarni bajarishda psixologiya yutuqlaridan faoydalana olishini, ya'ni psixologiya fani nuqtai nazaridan ham mahorat bilan harakat qila olishini nazarda tutadi.

Murabbiyning psixologik-terapevtik qobiliyatlari ko'p jihatdan uning kasbiy faoliyati natijalarini belgilaydi, chunki sportdagi raqobat tobora ko'proq psixologik qarama-qarshiliklar sohasiga ko'chmoqda. Bu o'yinchilar holatini, o'yinga jangovar holda kirishish kayfiyatiga moslashishini talab etadi. Bu borada murabbiy sportchilarga zaruriy yordam ko'rsatishi kerak. Psixologik muammolar samarali hal etilgan sport jamoalari, o'zlariga teng toifadagilarga nisbatan o'yin va musobaqalarda ustunlikka ega bo'ladilar. Ular ko'pincha yuqori safarbarlik darajasi, iroda va o'zini fido qilish kayfiyati kabilar hisobidan, ancha kuchli raqiblarni yengadilar, bu sifatlar o'z xatolari sonini kamaytiradi va raqibga qarshi tura olish samaradorligini oshiradi. Ijtimoiy psixologik jihatdan yaxshi jamoa o'yinchilari (jamoada yaxshi psixologik muhit bo'lganda) sport mahorati oshadi, shuningdek, uning mutlaq yakuniy ko'rsatkichlari darajasi bo'yicha ustuvorlikka ega bo'ladilar.

Psixoanalitik funksiyasida murabbiyning shaxs va jamoa muammolari psixoanalizini amalga oshirish qobiliyati unga jamoadagi noxush vaziyatlar va ayrim o'yinchilar bilan ishlashda ishonchli tashxizlash imkonini beradi. U psixologik muammolarning turli ko'rinishlari vujudga kelish sabablarini aniqlashda va ularni hal etishda samarali yo'llarni tanlash imkonini yaratadi. O'yinchilar uchun mos keluvchi sharoitlarni tanlashni yengillashtiradi.

Psixoterapevtik funksiyasi bu murabbiyning o'yinchilarda psixologik jihatdan vujudga keluvchi har qanday og'ishlarni me'yorga keltira olishni nazarda tutadi. Bular:

- o'yinchilar uchun qiyin bo'lgan vaqtlarda psixologik yordam ko'rsatish, asabiylashish, muammolarni bartaraf etishda yordamlashish, ularning o'z kuchiga ishonchlarini mustahkamlash;
- munozarali uchrashuvlar, mag'lubiyatlardan keyin va navbatdagi o'yinlarga tayyorgarlik ko'rishda o'yinchilar o'z emotsional holatlarini tiklashlarida yordamlashish;
- ayrim o'yinchilarning shaxs strukturasiidagi zaruriy tuzatishlarni ular bilan hamkorlikda amalga oshirish;

Murabbiyning tashkilotchilik qobiliyati - o'qitish va tarbiyalashning samaradorligi ko'p jihatdan murabbiyning barcha yo'nalishlardagi mashq jarayoni-ni tashkil eta olishiga bog'liqdir. Guruhning ayrim mashqlarida, o'quv mashg'ulot-larda, musobaqalarda, yig'inlarda tartibligi, tashkillashganligi har bir o'yinchi faoliyati sermahsulligini oshiradi. Murabbiy o'yinchilar hayoti, dam olishi, hordiq tadbirlari va tartiblarini tashkil eta olishi, shuningdek, ularda sport mahorati samarali shakllanishida yordam beradi. Intizom, tartib, tashkilotchilik sermahsul o'quv mashg'ulotlarining zaruriy va muhim shartlaridan hisoblanadi.

Murabbiyning yuqori motivatsiyasi, o'zini ishga bag'ishlashi, shogirdlar yaratish faoliyati. Kasbiy jihatdan faol ishlash murabbiyning o'zini kasbga bag'ishlashga qarama-qarshi jihati sifatida, har qanday pedagogik mehnatda (ayniqsa, murabbiylikda) o'zini kasbga bag'ishlamaslik, o'z ishiga loqaydlik, shogirdlar yaratishda e'tiborsizlik va beparvolik sababli sezilarli yutuqlarga erisha olmaydi. Murabbiy o'z ishini sevishi kerak. Har qanday muvaffaqiyatli murabbiyning mehnati izdoshlikda namoyon bo'ladi. Ishga o'ta berilib ketish avvaliga yaxshi natijalar keltirsa-da, biroq murabbiy va tarbiyalanuvchilar uchun bir qator salbiy oqibatlarga olib keladi, uyg'unlik tamoyili buziladi. Murabbiylik ishiga judayam berilib ketish odatda murabbiy tomonidan yosh tarbiyalanuvchilarga yuqori talablar qo'yilishi, tayyorgarlik jarayonining tezlashtirilishi kabi sabablar salbiy hisoblanadi, o'sib kelayotgan organizm buni ko'tara olmaydi. Natijada sport-dagi keyingi faoliyat ham so'nadi.

Murabbiylik kasbiga o'ta berilish ham bundan kam bo'lmagan salbiy oqibatlarga olib keladi. Bunday yondashuvda kasbiy natijaga erishish uchun sog'liq, oila, bo'sh vaqt qurbon qilinadi, o'z farzandlarini tarbiyalash jarayonida qatnashmaslik, oddiy odamning hayotiy kayfiyatlariga e'tiborsizlik va boshqalar kuzatiladi. Oxir-oqibatda, davomli zo'riqishlar, ishdagi ortiqcha talabchanlik va boshqalar murabbiyning kasbidan ancha ertaroq sovushiga olib keladi. Uning asosida psixologlar "emotsional yonish sindromi" deb ataydigan hodisa mavjud.

Kasbiy yonib ishlash - mutaxassisning ko'p yillik fidoyiligi va mas'uliyatining teskari tomonidir. Murabbiy muntazam mashg'ulotlar, o'rtoqlik uchrashuv o'yinlari, tashkilotchilikning yaxshi yo'lga qo'yilmaganligi borasidagi ziddiyatlar, rahbariyat tomonidan g'alabaniy qat'iy talab etilishi orqali paydo bo'ladigan zo'riqishlar bilan band.

Kasbiy yonish belgilariga doimiy charchoq sezish, ishga qiziqishning pasayishi, jizzakilik, yuqori ziddiyatlilik, organizm kuchi va immunitet imkoniyatlarining pasayishi oqibatida kasallanib qolish, emotsional charchoqni kiritish mumkin. Bularning barchasi kasbiy faoliyat samaradorligi pasayishi bilan bir vaqtda yuz beradi. Boshqa tomondan esa yonmasdan, ko'ngilsiz, tarbiyalanuvchilarning yutuqlariga qiziqmasdan ishlash ham yaxshi natija bermaydi.

"Boshqalarni yondirish uchun o'zi ham yonishi lozim", degan ibratli ibora hayotiydir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Z.B. Boltayev - Voleybol nazariyasi va uslubiyati. Daralik. Samarqand 2019
2. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Voleybol bilan shug'ullanishning inson organizmiga ijobiy ta'siri. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10009881>. International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers
3. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Voleybolchilar tayyorlash jarayonini boshqarish. issn 2181-351 volume 2, special issue 12 october 2023, <https://erus.uz/>
4. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi Voleybol o'yinini o'rgatishning pedagogik asoslari. Vol. 2 No. 11 (2023): Educational Research in Universal Sciences (ERUS).
6. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida jismoniy tarbiya o'qituvchisi kasbining o'ziga xos xususiyatlari va talablari. E Conference Zone. 2022/11/22
7. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarni jismoniy tarbiya o'qituvchisi kasbiga qiziqishini shakllantirish samaradorligini oshirish shartlari va metodlari. vol. 2 no. 8 (2023): theory and analytical aspects of recent research.

9. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Ways to determine students' interest and abilities in the profession of a physical education teacher. 2023: icde-turkey-jan
10. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Umumiy o'rta ta'lim maktabi o'quvchilarini jismoniy tayyorgarligini oshirishda sport to'garaklarining o'rni. 2022: icde-turkey-september.
11. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi. Принадлежность к разным возрастным группам особенности тренировки волейболистов. ISSN 2181-0664 Doi journal 10/26739/2181-0664 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0850-2023-7-2>
12. Soyibnazarov A.I. "The Purpose, Objectives And Status Of Training School Teachers Using An Online Platform." JournalNX 6.09 (2020): 67-71.
13. Soyibnazarov A. I. "Development of Study Skills in the Development of School Teachers on the Basis of Public Online Open Courses." International Journal on Orange Technologies 2.11 (2020): 10-13.
14. Икромжонович, Сойибназаров Аббосжон. «Развитие учебных навыков в развитии школьных учителей на основе публичных онлайн-открытых курсов». Международный журнал по оранжевым технологиям 2.11 (2020): 10-13.
15. Сойибназаров А. (2021, июнь). ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ ОНЛАЙН-КУРСОВ В СИСТЕМЕ ОБУЧЕНИЯ. В международных научно-исследовательских конференциях (стр. 129-132).
16. Sh.I.Po'latova - Voleybolchilarni musobaqa jarayonlariga psixologik tayyorgarlik. Международный современный научно-практический журнал
17. Sh.I.Po'latova - Dars ta'limida rivojlantirish texnologiyasi va prinsiplari. Международный современный научно-практический журнал
18. Sh.I.Po'latova - Ta'lim jarayonining ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantirish funksiyalari. Международный современный научно-практический журнал
19. Sh.I.Po'latova - Kasb-hunar maktablarida voleybol seksiyasi ishini rejalashti-rish. "Pedagogical akmeology" international scientific-metodical journal.
20. Sh.I.Po'latova - Kasb ta'limini umumiy o'rta ta'lim, oliy ta'lim va fan bilan Integratsiyalash. Международный научный журнал «Научный Фокус»
21. Sh.I.Po'latova - Педагогик жараёнлар, педагогик тизим. Международный научный журнал «Научный Фокус».
22. Sh.I.Po'latova - Shaxsning individual psixologik - xususiyatlari. Международный научный журнал «Научный Фокус»
23. Sh.I.Po'latova - Bo'lg'usi mutaxassis - kadrlarni tayyorlashning dolzarb masalalari. Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендирийў.
24. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Jismoniy tayyorgarlik va uni shakllantirish. Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендирийў.
25. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Voleybolchilarni musobaqa jarayonlariga psixologik tayyorgarlik. Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендирийў.
26. Sh.I.Po'latova - Yosh voleybolchilarda tezkor-sakrovchanlik sifatini harakatli o'yinlar yordamida o'stirish samaradorligi. Ijodkor o'qituvchi jurnali.
27. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Zamonaviy voleybol o'yinida sakrovchanlikni rivojlantirishning dolzarbligi. Ijodkor o'qituvchi jurnali.

28. Sh.I.Po'latova - Voleybolda - strategiya va taktika. Pedagog respublika ilmiy jurnali.

29. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Voleybolchilar sport trenirovkasining umumiy asoslari. So'nggi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi Respublika ilmiy-uslubiy jurnali.

30. Sh.I.Po'latova - Voleybolchilar sport trenirovkasining vositalari. So'nggi ilmiy tadqiqotlar nazariyasi Respublika ilmiy-uslubiy jurnali.

31. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Zamonaviy voleybolning dolzarb masalalari.

32. Sh.I.Po'latova - Международный научный журнал «Новости образования: исследование в XXI веке».

33. Po'latova Shahnoza Ikrom qizi - Yosh sportchilarda jismoniy sifatlarni rivojlantirishda harakatli o'yinlardan foydalanish tajribasini savolnoma asosida o'rganish. Международный научный журнал «Новости образования: исследование в XXI веке».